

EESTI TEADUSTE AKADEEMIA KIRJASTUSE PÕHIMÄÄRUS

I. ÜLDSÄTTED

1. Eesti Teaduste Akadeemia Kirjastus (edaspidi Kirjastus) on Eesti Teaduste Akadeemia kui avalik-õigusliku juriidilise isiku asutus, mis on asutatud Eesti Teaduste Akadeemia presiidiumi 1993. a. 12.oktoobri otsuse (prot. Nr. 10 § 65) ja Eesti Vabariigi kultuuri- ja haridusministri 1994. a. 17.jaanuari käskkirja nr. 5 alusel ning mis tegutseb alates 1.jaanuarist 1994. a.
2. Kirjastus tegutseb teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse, Eesti Teaduste Akadeemia seaduse ja teiste õigusaktide ning Eesti Teaduste Akadeemia põhikirja ja oma põhimääruse alusel.
3. Kirjastuse põhimääruse ja selles tehtavad muudatused kinnitab Eesti Teaduste Akadeemia üldkogu ning registreerib Haridusministeerium. Põhimäärus ja selle muudatused jõustuvad nende registreerimise hetkest.
4. Kirjastus on kasumit mittetaotlev asutus, kes tugineb oma ülesannete täitmisel riiklikule toetusele ja oma majandustegevusest saadavatele vahenditele.
5. Kirjastuse tegevuse üldjuhiks on Eesti Teaduste Akadeemia (edaspidi Akadeemia). Oma funktsiooni ja ülesandeid vastavalt oma põhimäärusele täidab Kirjastus sõltumatult, milleks Akadeemia on Kirjastusele delegeerinud õigused ja kohustused.
6. Kirjastusel on oma nimetuse ja Akadeemia embleemi kujutisega pitsat, oma logo ja sümboolika ning oma arveldusarved pankades.
7. Kirjastuse nimi inglise keeles on "Estonian Academy Publishers".
8. Kirjastuse asukoht on Tallinn 10143, Estonia pst. 7 (kinnitamise ja registreerimise ajal, nüüd: Tallinn 10130, Kohtu 6).

II. KIRJASTUSE ÜLESANDED

9. Eesti Teaduste Akadeemia Kirjastus on asutus, mille põhiülesandeks on välja anda teaduslikku ja populaarteaduslikku kirjandust ning arendada tegevust, mis aitab kaasa Eesti teadlaste uurimistulemuste kirjastamisele.
10. Oma ülesannete täitmiseks Kirjastus:
 - 1) kirjastab Eestile oluliste valdkondadega (soome-ugri ja samojeedi keeled, põlevkiviüuringud) seotud rahvusvahelisi teadusajakirju "Linguistica Uralica" (ilmub alates 1965. a.) ja "Oil Shale" (alustas ilmumist 1984. a.);

- 2) kirjastab laia profiiliga rahvusvaheliselt avatud teadusajakirja "Eesti Teaduste Akadeemia Toimetised" (alustas ilmumist 1952. a.), mis käesoleva põhimääruse kinnitamise hetkel ilmub järgmises viies reaalteaduste seerias: Bioloogia/Ökoloogia, Füüsika/Matemaatika, Geoloogia, Keemia, Tehnikateadused;
- 3) kirjastab laia profiiliga rahvusvaheliselt avatud humanitaar- ja sotsiaalteaduste ajakirja "Trames" (ilmub alates 1997. a.);
- 4) kirjastab Eesti ajaloo ja arheoloogia probleemidele pühendatud teadusajakirju "Acta Historica Tallinnensia" ja "Eesti Arheoloogia Ajakiri" (mõlemad alustasid ilmumist 1997. a.);
- 5) kirjastab teisi Eesti teadusele ja kultuurile vajalikke perioodilisi teadusväljaandeid, milleks talle riigieelarvest või teistest allikatest on eraldatud täiendavalt vahendeid;
- 6) kirjastab oma eelarve võimaluste piires Eesti Teaduste Akadeemia ja Akadeemiaga assotsieerunud teadusseltside aastaraamatuid ja muid trükiseid;
- 7) kirjastab tellija või sponsorite sihtotstarbeliste eraldiste arvel teaduslikke monograafiaid ja kogumikke, populaarteaduslikke, kultuuriloolisi ja õppeotstarbelisi raamatuid ning muid teadusliku ja kultuurilise sisuga või Eesti teadus-, haridus- ja kultuuriasutuste tegevuseks vajalikke trükiseid;
- 8) teeb oma kirjastatud trükistele reklaami, korraldab nende kohta informatsiooni edastamist raamatulevi ja teiste teabelevi kanalite kaudu, organiseerib nende ettetellimist ning korraldab nende levitamist ja kaubastamist;
- 9) osaleb oma kirjastamistegevuse ja kirjastatud väljaannete tutvustamiseks ja propageerimiseks raamatu- ja kirjandusmessidel ja -näitustel ning kirjanduse näitusmüükidel;
- 10) hoolitseb oma tegevuseks vajaliku materiaaltehnilise baasi arendamise ja täiustamise eest;
- 11) korraldab kirjastamisalaseid näitusi ja konkursse ning kirjastatud trükiste oksjoneid;
- 12) korraldab töötajate kirjastamisalast väljaõpet;
- 13) annab Eesti teadlastele ning teadus-, haridus- ja kultuuriasutustele kirjastamisalaseid konsultatsioone ning osutab neile teenuseid teaduslike, populaarteaduslike ja muude tööde kirjastamise ja trükkimise küsimustes.

III. KIRJASTUSE ÕIGUSED

11. Kirjastusel on oma ülesannete täitmisel õigus määrata iseseisvalt oma organisatsiooniline struktuur, valida oma tegevuse viisid ja koostööpartnerid ning otsustada oma kasutuses oleva vara ja oma tegevuse tulemuste kasutamise üle seal, kus see ei ole reguleeritud seaduse, käesoleva põhimääruse või lepingutega.
12. Kirjastusel on õigus oma kulutuste osaliseks kompenseerimiseks osutada tasulisi teenuseid ja arendada kirjastamisalast majandustegevust tingimusel, et sellest laekuvaid vahendeid kasutatakse käesoleva põhimäärusega seatud ülesannete täitmiseks.
13. Kirjastusel on õigus oma profiilijärgse majandustegevuse raames kaubastada ja turustada oma kirjastatud väljaandeid ning määrata iseseisvalt nende müügihinnad.

IV. KIRJASTUSE JUHTIMINE

Direktor

14. Kirjastuse tegevust juhib, tema õigusi teostab ning tema vara ja rahalisi vahendeid käsutab ainujuhtimise põhimõttel direktor, kes juhindub oma töös kehtivatest seadustest ja muudest õigusaktidest, käesolevast põhimäärusest ning sõlmitud lepingutest.
15. Kirjastuse direktori kinnitab tähtajaliselt kuni viieks aastaks ametisse Akadeemia juhatus. Sama isikut võib uueks tähtajaks Kirjastuse direktoriks kinnitada järjestikku korduvalt.
16. Kirjastuse direktori kinnitab Akadeemia juhatus ametisse tema senisele tegevusele antud hinnangu alusel. Juhatus otsusega võidakse direktor ametisse kinnitada ka sellele eelnenud avaliku konkursi alusel.
17. Kirjastuse direktoriga sõlmib ja lõpetab Akadeemia nimel tähtajalise töölepingu Akadeemia peasekretär.
18. Kirjastuse direktor:
 - 1) kannab vastutust Kirjastuse üldise arengu, Kirjastusele käesoleva põhimäärusega kohustuseks tehtud ülesannete nõuetekohase täitmise ning Kirjastuse vara ja vahendite õiguspärase, sihtotstarbelise ja otstarbeka kasutamise eest;
 - 2) esindab Kirjastust ilma erivolitusteta kõigis suhetes riigi- ja omavalitsusasutustega, asjaajamisel kohtus ning suhetes teiste isikute, asutuste, ettevõtete ja organisatsioonidega;
 - 3) võtab tööle ja vabastab töölt Kirjastuse töötajaid, sõlmib, muudab ja lõpetab Kirjastuse koosseisuliste töötajatega töölepinguid ning mittekoosseisuliste töötajatega tööettevõtulepinguid;
 - 4) annab oma pädevuse piires Kirjastuse igapäevast tegevust reguleerivaid käskkirju, korraldusi ja juhendeid;
 - 5) kinnitab Kirjastuse töö sisekorraeeskirja, asjaajamisjuhendi, raamatupidamise siseeeskirja ja tuleohutuse eeskirja ning ruumide ja töövahendite kasutamise tingimused ja korra;
 - 6) koostab ja esitab Akadeemiale Kirjastuse tegevuse aasta-aruanded, Kirjastuse aasta-eelarve kavad ning taotlused ja põhjendused Kirjastuse korraliseks ja erakorraliseks finantseerimiseks;
 - 7) täidab muid ülesandeid, mis tulenevad kehtivatest seadustest ja muudest õigusaktidest, käesolevast põhimäärusest ning Akadeemia presidendi, juhatuse ja üldkogu otsustest.
19. Kirjastuse direktor on enda ja kogu Kirjastuse tegevuse suhtes aruandekohustuslik Akadeemia presidendi ja juhatuse ees. Kirjastuse tegevuse aasta-aruanded vaatab läbi Akadeemia juhatus ja kinnitab Akadeemia koondaruande koosseisus Akadeemia üldkogu.

Ajakirja peatoimetaja, toimetuskolleegium ja nõuandev kogu

20. Ajakirjade väljaandmise sisulist poolt juhivad ajakirjade peatoimetajad, erialatoimetajad, ajakirjade toimetuskolleegiumid ja/või nõuandvad kogud.
21. Ajakirjade peatoimetajad nimetab viieks aastaks Akadeemia juhatus ajakirja profiilile vastava Akadeemia osakonna juhataja ettepanekul ja kooskõlastatult ajakirja

kaasväljaandjatega. Ajakirja "Eesti Teaduste Akadeemia Toimetised" viiel seerial on üks ühine koordineeriv peatoimetaja, kelle nimetab Akadeemia juhatus.

22. Iga ajakirja erialatoimetajad ja toimetuskolleegiumi koosseisu kinnitab Akadeemia juhatus peatoimetaja ja ajakirja profiilile vastava Akadeemia osakonna juhataja ettepanekul. Ajakirja "Eesti Teaduste Akadeemia Toimetised" igal viiel seerial on oma toimetuskolleegium, mille esimees tegutseb vastava seeria peatoimetaja õigustes.
23. Viieaastase tähtaja möödumisel esitab peatoimetaja Akadeemia juhatusle aruande ajakirja väljaandmisel tehtud tööst. Selle alusel kinnitab juhatus, kuulunud ära ajakirja profiilile vastava Akadeemia osakonna juhataja seisukoha, taas sama peatoimetaja ja toimetuskolleegiumi või nimetab uue peatoimetaja ja teeb toimetuskolleegiumi koosseisus muudatusi.
24. Ajakirja toimetuskolleegium eesotsas peatoimetajaga/kolleegiumi esimehega täidab ajakirja väljaandmisel järgmisi ülesandeid:
 - 1) arendab publitseeritavate materjalide saamiseks koostööd autoritega;
 - 2) analüüsib laekunud käsikirjade sisulist taset ja vastavust publitseerimisnõuetele ning organiseerib nende hindamist ja retsenseerimist kodu- ja välismaiste retsensentide kaasabil;
 - 3) otsustab ajakirjas avaldavate materjalide valiku ja avaldamise järjekorra ning kinnitab sisukorrad ajakirja üksiknumbrite kirjastamiseks;
 - 4) otsustab ja kinnitab juhendumiseks vormi, stiili ja liigendusnõuded ajakirjas avaldatavatele materjalidele;
 - 5) annab Kirjastuse direktorile soovitusi ajakirja küljendamise, kujundamise ja avaldatavate materjalide trükitehnilise vormistamise kohta vastavalt nende eripärale ja sellest tulenevatele vajadustele.
25. Ajakirja nõuandev ekspertkogu moodustatakse vastava ala väljapaistvatest eriteadlastest, kes osutavad ajakirja toimetuskolleegiumile ekspertabi individuaalkorras kollegiaalse erialase kaasabi põhimõttel, arendamata omavahel organiseeritud koostööd ning omamata fikseeritud kohustusi ajakirja väljaandjate ees. Nõuandva ekspertkogu koosseisu valib ja seda oma äranägemisel muudab ning ekspertkogu liikmetega koostööd arendab ajakirja peatoimetaja/toimetuskolleegiumi esimees, tuginedes toimetuskolleegiumi liikmete ning teiste vastava ala eriteadlaste soovitudele.

Kirjastusnõukogu

26. Kirjastuse üldist tegevust ja arengut suunab Eesti Teaduste Akadeemia Kirjastusnõukogu (edaspidi Kirjastusnõukogu).
27. Kirjastusnõukogu liikmeskonna moodustavad Teaduste Akadeemia Kirjastuse poolt väljaantavate ajakirjade peatoimetajad ja/või toimetuskolleegiumide esimehed, Kirjastuse direktor (kõik eelpoolnimetatud *ex officio*) ning kuni viis Akadeemia juhatuse otsusega nõukogu koosseisu (volitustega viieks aastaks) määratud akadeemikut, kellest ühe Akadeemia juhatus kinnitab Kirjastusnõukogu esimeheks.
28. Kirjastusnõukogu:
 - 1) kujundab seisukohti Eesti Teaduste Akadeemia ja Teaduste Akadeemia Kirjastuse üldise kirjastamispoliitika küsimustes;

- 2) kujundab seisukohti ja teeb ettepanekuid Kirjastuse tegevuse arendamise ja Kirjastuse struktuuri küsimustes;
 - 3) teeb ettepanekuid uute ajakirjade väljaandmise alustamiseks või olemasolevate väljaandmise lõpetamiseks;
 - 4) nõustab Kirjastuse direktorit mitteperioodilise kirjanduse väljaandmisel vastavalt riigieelarvelisele finantseerimisele.
29. Kirjastusnõukogu arutab küsimusi, võtab vastu otsuseid ja kujundab seisukohti nõukogu töökoosolekutel, mille kutsub kokku nõukogu esimees vastavalt vajadusele, kuid seejuures vähemalt üks kord aastas. Kirjastusnõukogu koosolekud protokollitakse.
30. Kirjastusnõukogu otsustel ja ettepanekutel on soovituslik iseloom. Nõukogul on õigus esitada oma arvamused ja ettepanekud seisukohavõtuks ja otsustamiseks Akadeemia juhatusele.
31. Kirjastusnõukogu esimees on aruandekohustuslik Akadeemia juhatuse ees ja esitab vähemalt üks kord viie aasta kohta (oma volituste tähtaja lõppedes) juhatusele kirjaliku aruande Kirjastusnõukogu tegevuse kohta. Akadeemia juhatus võib Kirjastusnõukogu esimehelt aruannet nõuda ka sagedamini.

V. KIRJASTUSE VARA, RAHALISED VAHENDID, FINANTSEERIMINE, EELARVE JA BILANSS

32. Kirjastuse vara on Kirjastuse valduses ja kasutuses olev iseseisev osa Eesti Teaduste Akadeemia varast, mille kasutamise õiguse Kirjastuse ülesannete täitmiseks on Akadeemia delegeerinud Kirjastusele.
33. Kirjastuse vara koosneb:
- 1) varast, mis anti Kirjastusele üle tema moodustamisel;
 - 2) varast, mille Kirjastus on soetanud temale eraldatud riiklike vahendite arvel;
 - 3) varast, mis on soetatud Kirjastusele eraldatud sihtotstarbeliste vahendite arvel;
 - 4) varast, mis on soetatud Kirjastuse majandustegevusest ja tasulistest teenustest laekunud täiendavate vahendite arvel;
 - 5) varast, mille teine isik on Kirjastuse kasuks võõrandanud.
34. Kirjastus valdab, kasutab ja käsutab oma vara seaduses sätestatud korras oma ülesannete täitmiseks vastavalt käesolevale põhimäärusele ja direktori poolt kehtestatud korrale.
35. Kirjastus võib tema valduses ja kasutuses olevat vara võõrandada või anda teiste isikute kasutusse Akadeemia presidendi loal ning kooskõlas Akadeemias kehtestatud korraga.
36. Kirjastuse rahalised vahendid on:
- 1) eraldised riigieelarvest;
 - 2) sihtprogrammide raames Kirjastusele eraldatud vahendid;
 - 3) tellijatelt ja sponsoritelt Kirjastusele sihtotstarbeliseks kasutamiseks eraldatud vahendid;
 - 4) eraldised ajakirjade kaasväljaandjatelt;
 - 5) laekumised kirjastamisalasest majandustegevusest, tasulistest teenustest ja kirjanduse müügist;
 - 6) laekumised muudest allikatest.

37. Kirjastuse põhikulud (kulud teadusajakirjade väljaandmiseks, töötajate töötasudeks ning põhiline osa majanduskuludest) kaetakse toetusega riigieelarvest, mis eraldatakse Kirjastusele Eesti Teaduste Akadeemia kaudu. Kirjastusele eraldatava riigieelarvelise toetuse suuruse Akadeemia aasta-eelarves kinnitab Akadeemia üldkogu.
38. Kirjastuse riigieelarveväliselt saadud rahalisi vahendeid kasutab ja käsutab Kirjastus oma ülesannete täitmiseks üldistel alustel, kui seda ei piira seadus või ei reglementeeri nende vahendite kasutamise kohta seatud eritingimused.
39. Motiveeritud asjaoludel võib Kirjastus oma rahalise olukorra leevendamiseks või rahaliste võimaluste ajutiseks suurendamiseks võtta pangalaenu, kui selleks on eelnevalt oma nõusoleku andnud Akadeemia juhatus.
40. Kirjastuse kõigi tulude ja kulude kohta koostatakse tasakaalustatud eelarve, mille täitmine võetakse finantsaasta lõppedes kokku Kirjastuse finantsmajandusliku tegevuse lõppbilansis. Kirjastuse eelarve ja tulude-kulude lõppbilanss moodustavad Akadeemia koondeelarve ja koondbilansi iseseisva osa, mille Kirjastus koostab ja esitab Akadeemiale kinnitamiseks kooskõlas Akadeemias kehtestatud nõuetega.

VI. ARUANDLUS, KONTROLL JA JÄRELVALVE

41. Kirjastus peab oma varade ja vahendite kasutamise ja liikumise kohta raamatupidamise ja statistilist arvestust seadusega kehtestatud korras, juhindudes täiendavalt Akadeemia ja Kirjastuse raamatupidamise sise-eeskirjadest.
42. Kirjastusele eraldatud riiklike vahendite kasutamist kontrollib Rahandusministeerium ja Riigikontroll.
43. Riiklikku järelvalvet Kirjastuse tegevuse üle teostab Haridusministeerium.
44. Akadeemiasisest järelvalvet Kirjastuse tegevuse üle teostavad Akadeemia president ja peasekretär. Kirjastuse finantsmajanduslikku tegevust kontrollib Akadeemia pearaamatupidaja.

VII. KIRJASTUSE TEGEVUSE LÕPETAMINE

45. Kirjastuse tegevuse lõpetab üldkogu otsuse alusel Eesti Teaduste Akadeemia.